

Lausunto
16.3.2026
VSLDno-2026-87

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Eduskunnan hallintovaliokunta 19.3.2026

Asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännöstä VNS 5/2025

1. Johdanto ja lausunnon kohdentuminen

Varsinais-Suomen liitto kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan hallintovaliokunnalle valtioneuvoston selonteosta VNS 5/2025, joka koskee aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädäntöä ja sen mahdollisia uudistamistarpeita uudelle ohjelmakaudelle 2028–2034.

Selonteko antaa kattavan kuvan aluekehittämisjärjestelmän nykytilasta, haasteista ja tulevista kehittämistarpeista. Nykyisen aluekehittämisjärjestelmän perusrakenne on selonteon mukaan toimiva, mutta sen vaikuttavuus kärsii osin päällekkäisestä hallinnosta, hajanaisista toimivaltuuksista, monimutkaisista ohjelmaprosesseista sekä kansallisen ja EU-tasoisien suunnittelun aikataulueroista.

Varsinais-Suomen liitto tarkastelee lausunnossaan erityisesti maakuntien roolia, Varsinais-Suomen erityispiirteitä asiaan liittyen sekä esittää kehittämis ehdotuksia huomioitavaksi tulevassa lainsäädäntövalmistelussa.

2. Maakuntien liittojen roolin arviointi

Maakuntien liitot toimivat strategisina aluekehittäjinä ja vastaavat maakuntaohjelman laatimisesta, alueellisen yhteistyön koordinaatiosta sekä EU:n alue- ja rakennepolitiikan alueellisesta toimeenpanosta.

Selonteko tunnistaa liittojen vahvuudet, mutta siinä kuvataan myös havaittuja haasteita. Selonteossa on nostettu monin osin haasteeksi mahdolliset ristiriidat ja jännitteet maakunnan liittojen, keskuskaupunkien ja ELY:jen kanssa. Tämä on liian pitkälle menevä yleistys, sillä yhteistyö on sujuvaa ja yhteisiin tavoitteisiin tähtäävää. Prosesseja ja yhteistyötä kehitetään vahvassa yhteisymmärryksessä. Haasteiden korostaminen tässä yhteydessä ei anna todellista kuvaa yhteistyön toimivuudesta ja eduista vaan lisää tarpeettomasti vastakkainasettelua ja eri toimijoiden siiloutumista.

Varsinais-Suomen liitto ei myöskään tunnista selonteossa mainittuja mahdollisia ristiriitoja maakunnallisen edunvalvonnan tai aluekehittämisen välillä. Strategia-, suunnittelu-, rahoitus-, yhteistyö- ja edunvalvontatoimet ovat maakunnan elinvoiman ja

hyvinvoinnin kehittämisen näkökulmia ja nämä kaikki toimet tukevat maakunnan liiton perustehtävää eli elinvoiman lisäämistä ja hyvinvointia maakunnassa eri instrumentein ja keinoin.

Kaikki Euroopan maat ja alueet ovat merkittävien muutoksen ja haasteiden edessä. Haasteisiin vastaaminen vaatii uusia kestävästi kasvun ratkaisuja. EU rahoituksen koordinointi ja päätökset tulee tehdä mahdollisimman lähellä toimijoita, jotta tällaisia ratkaisuja saadaan aikaiseksi. Maakunnan liitot ovat tähän todennetusti toimivin ratkaisu. Maakunnan liitot kehittävät Suomea yhdessä muiden kehittäjäorganisaatioiden ja yritysten kanssa.

3. Varsinais-Suomen liiton erityispiirteet

Varsinais-Suomen liitto toimii Interreg Central Baltic -ohjelman hallintoviranomaisena, mikä antaa sille poikkeuksellisen kansainvälisen roolin.

Maakunta kuuluu muuttovoittajiin ja sen kasvu, elinkeinoelämän vahvuudet sekä työssäkäyntialueen laajeneminen vahvistavat tarvetta strategiselle, yliaalueelliselle yhteistyölle mutta myös lisäävät tarvetta EU- ja kansallisten tuki-instrumenttien saatavuudelle.

Varsinais-Suomen saariston erityispiirteet ja haasteet tulee huomioida vastaavalla tavalla kuin esim. NSPA- tai itäraja-alueiden on menetelty.

4. Kehittämisehdotukset

Selonteossa on kuvattu aluekehityksen nykyjärjestelmä vahvuuksineen, rooleineen ja haasteineen kohtuullisen hyvin. Varsinais-Suomen liitto haluaa tässä lausunnossa korostaa tulevan lainsäädäntövalmistelun pohjaksi erityisesti seuraavia asioita:

- Maakunnan liitojen roolin selkeyttäminen ja vahvistaminen lainsäädännössä.
- Rahoitus- ja hallintotehtävien ja kansallisen ylisäätelyn ja kontrollin vähentäminen on välttämätöntä, jotta esimerkiksi eri rahoitusohjelmien hallinnointikustannukset ja ohjelmien toimeenpano eivät vie suhteettomasti resursseja varsinaiselta kehittämistoiminnalta. Varsinais-Suomen liiton kokemukset useamman maakunnan EU-rahoituksen hallinnoinnista ja koordinoinnin keskittämisestä yhteen liittoon ovat olleet positiivisia. Tämä malli on kustannustehokas ja se tulisi huomioida hyvänä käytäntönä myös uuden lainsäädännön valmistelussa.
- Tulevassa lainsäädännössä on edelleen säilytettävä mahdollisuus kansallisiin aluekehittämisrahoituksiin yhtenä keskeisenä, ketteränä ja tuloksekkaana tuki-instrumenttina.
- Yliaalueellisen yhteistyön vahvistaminen niin maakuntien kuin maakuntien, keskuskaupunkien ja valtion aluehallinnon kesken.
- Kansallisen ja EU-tasoisien suunnittelun parempi aikatauluyhteensovitus huomioiden kuitenkin maakuntien liittojen roolin demokraattisena päätöksentekuelimenä (vrt nelivuotinen valtuustokausi ohjaa mm. maakuntastrategia- ja -ohjelmaprosesseja).

- Varsinais-Suomen erityistehtävien ja erityispiirteiden huomioiminen tulevassa lainsäädäntöuudistuksessa.

5. Yhteenveto

Selonteko tunnistaa hyvin maakuntien liittojen keskeisen roolin aluekehittämisessä. Varsinais-Suomen liiton osalta korostuvat erityisesti kansainvälinen rooli Interreg-ohjelmissa, kasvava työmarkkina-alue, TKI-toiminnan vahva painotus sekä tarve lainsäädännön selkeyttämiselle. Tulevia lakimuutoksia valmisteltaessa on tärkeää vahvistaa liittojen strategista roolia, aluekehittämisen toimeenpanotehtävien sujuvuutta sekä keventää hallinnollista taakkaa.

Tarja Nuotio, aluekehitysjohtaja
Sähköposti: tarja.nuotio@varsinais-suomi.fi

Varsinais-Suomen liitto

kirjaamo@varsinais-suomi.fi

www.varsinais-suomi.fi

02 2100 900

PL 273

20101 Turku

Y-tunnus: 0922305-9